

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem Karlem Ulíkem ve věci

žalobců: **a) S. J.**
 narozený X
 b) R. K.
 narozený X
 c) Y. K.
 narozený X
 všichni státní příslušníci Syrské arabské republiky
 všichni zastoupeni Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s.
 sídlem Kovářská 4, 190 00 Praha 9

proti

žalovanému: **Krajské ředitelství Policie Středočeského kraje**
 sídlem Na Baních 1535, Zbraslav, 156 00 Praha

o žalobě proti rozhodnutím žalovaného ze dne 16. 11. 2020, č. j. KRPS-273723-32/ČJ-2020-010022-ZZC, č. j. KRPS-273724-34/ČJ-2020-010022-ZZC a č. j. KRPS-273725-34/ČJ-2020-010022-ZZC,

takto:

I. Rozhodnutí žalované ze dne 16. 11. 2020, č. j. KRPS-273723-32/ČJ-2020-010022-ZZC, č. j. KRPS-273724-34/ČJ-2020-010022-ZZC a č. j. KRPS-273725-34/ČJ-2020-010022-ZZC, se ruší.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Průběh správního řízení

1. Dle úředního záznamu Krajského ředitelství Policie Jihomoravského kraje ze dne 5. 11. 2020 bylo téhož dne hlídkou zastaveno nákladní vozidlo, v jehož nákladovém prostoru bylo nalezeno 48 osob, mezi nimi žalobci.
2. Dne 6. 11. 2020 byla s žalobci zahájena řízení ve věci správního vyhoštění, neboť nepředložili průkazy totožnosti, pobývali na území ČR neoprávněně a přicestovali bez testu na COVID-19.
3. Při svém výsledku dne 6. 11. 2020 žalobce S. J. vypověděl, že se narodil X, trvale žil v městě B. v Sýrii. Z místa bydliště odešel před 8 měsíci kvůli válečnému konfliktu. Uvedl, že mu při návratu domů hrozí smrt, nic tam nefunguje, jeho dům již nestojí. Dále uvedl, že je ženatý, má 4 dcery, které se nacházejí v uprchlickém táboře na pomezí Turecka a Sýrie. Nemá s sebou doklad totožnosti, pouze fotografie rodného listu na mobilním telefonu. V Norsku má tchýni, za níž mířil. Ta má v Norsku trvalý pobyt. Před odchodem do Norska mu v uprchlickém táboře jeho sestřenice svěřily své syny, žalobce b) a c), o které se měl při cestě starat. K jejich opatrování byl určen jejich matkami ústně. R. míří do Finska, Y. má bratra v Nizozemsku. Cestovali společně přes Turecko, Řecko, Albánii a Srbsko, poté nastoupili do zmíněného nákladního vozidla.
4. Při svém výsledku dne 6. 11. 2020 žalobce R. K. vypověděl, že se narodil v roce 2004 (přesné datum neví) v Sýrii, je syrským státním příslušníkem a v Sýrii bydlel. V současné době je jeho rodina v uprchlickém táboře na hranicích s Tureckem, protože jejich město (K.) je vybombardované, a to včetně jejich domu. On odjel z tábora před 2 měsíci, protože se mu nelíbily tamní podmínky. Cestoval s oběma dalšími žalobci. Žalobce J. je jeho příbuzný (matka žalobce R. K. je sestřenice matky žalobce J.). Rodiče ústně ustanovili žalobce J. jeho zákonným zástupcem na cestu do Evropy. Cílem jeho cesty bylo Finsko, kde má bratrance. Cestoval přes Turecko, Řecko, Albánii, Srbsko, kde nastoupil do kamionu, který byl následně zkontrolován policií. Nikdy mu nebyl vydán žádný doklad totožnosti. Občanský průkaz se vydává v 15 letech, to už tam ale probíhala válka. Přišel o domov, tamní situace je nestabilní, nic tam nefunguje. Nechce zůstat v ČR ani se vrátit do Sýrie, chce pokračovat v cestě do Finska. Kdyby byl propuštěn, ihned by pokračoval dál.
5. Při svém výsledku dne 6. 11. 2020 žalobce Y. K. vypověděl, že se narodil v roce 2004 (přesné datum neví) v Sýrii, je syrským státním příslušníkem a v Sýrii bydlel. V současné době je zbytek rodiny v uprchlickém táboře na hranicích s Tureckem, protože jejich město (K.) je vybombardované, a to včetně jejich domu. On odjel z tábora před 2 měsíci, protože se mu nelíbily tamní podmínky. Cestoval s oběma dalšími žalobci. Cílem jeho cesty bylo Nizozemsko, kde má bratra A., který je tam žadatelem o azyl. Cestoval přes Turecko, Řecko, Albánii, Srbsko, kde nastoupil do kamionu, který byl následně zkontrolován

policií. Nikdy neměl vydaný žádný doklad. Občanský průkaz se vydává v 15 letech, to už tam ale probíhala válka. Přišel o domov, tamní situace je nestabilní, nic tam nefunguje. Nechce zůstat v ČR ani se vrátit do Sýrie, chce pokračovat v cestě do Holandska. Kdyby byl propuštěn, ihned by pokračoval dál. Žalobce J. je jeho příbuzný (matka žalobce Y. K. je sestřenice matky žalobce J.). Rodiče ústně ustanovili žalobce J. jeho zákonným zástupcem na cestu do Evropy. Přišel o domov, tamní situace je nestabilní, nic tam nefunguje. Nechce zůstat v ČR ani se vrátit do Sýrie, chce pokračovat v cestě do Nizozemí. Kdyby byl propuštěn, ihned by pokračoval dál.

6. Rozhodnutími žalované ze dne 6. 11. 2020 byli žalobci zajištěni za účelem jejich předání do Slovenské republiky na dobu 30 dnů. Byli umístěni do Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová (dále jen „ZZC“). V příkazech k umístění je uvedeno, že jde o ubytování nezletilých dětí společně se zajištěným cizincem.
7. Na žádost policie o převzetí cizinců objevených v nákladním vozidle 5. 11. 2020 reagovalo Ministerstvo vnitra Slovenské republiky přípisem ze dne 6. 11. 2020, jímž oznámilo, že nesouhlasí s jejich převzetím. Následně přípisem ze dne 12. 11. 2020 Ministerstvo vnitra Slovenské republiky sdělilo, že přijme na své území občany Turecka, ale nepřijme občany Sýrie, tedy ani žalobce, s tím, že osoby ze Sýrie jsou nevyhostitelné, neboť Sýrie není bezpečnou zemí.
8. Třemi žalobou napadenými rozhodnutími ze dne 16. 11. 2020 žalovaná následně rozhodla o zajištění žalobců podle § 124 odst. 1 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), na dobu 30 dnů.
9. Žalovaná v napadených rozhodnutích uvedla, že z jednání žalobců a zejména ze situace, která předcházela jejich zajištění, kdy na území ČR přicestovali nelegálně, bez dokladů, ukrytí v nákladovém prostoru kamionu, a ze slov žalobců R. K. a Y. K. je zjevné, že existuje reálné nebezpečí, že budou mařit výkon rozhodnutí o správním vyhoštění, neboť uvedli, že po propuštění budou pokračovat dál. Nadto všichni porušili zákaz vstupu v souvislosti s opatřeními proti nemoci COVID-19. Žalovaná zvažovala též zvláštní opatření podle § 123b a § 123c zákona o pobytu cizinců. Žalobci však neuvedli žádné místo pobytu v ČR, kde by se zdržovali, ani nebyli schopni složit finanční záruku. Nadto jejich jednání nedává záruku, že by se sami hlásili policii. Délku zajištění na 30 dnů žalovaná zdůvodnila tím, že v této lhůtě bude zjišťovat totožnost žalobců, neboť má důvodné pochybnosti o jejich totožnosti a příslušnosti. Tvrzení, že jsou občany Sýrie, žalobci ničím nedoložili. Žalovaná se domnívá, že žalobci udali tuto státní příslušnost účelově s cílem vyhnout se realizaci vyhoštění z území EU. Dále je lhůta potřebná pro zajištění náhradních cestovních dokladů. Žalovaná dále uvedla, že předběžně zhodnotila realizovatelnost výkonu vyhoštění a dospěla k závěru, že není vyloučené. Dále se žalovaná zabývala možností vydat případné rozhodnutí o vyhoštění s ohledem na soukromý a rodinný život žalobců a dospěla k závěru, že vyhoštění je možné i z tohoto hlediska.
10. Dne 30. 11. 2020 vydalo Ministerstvo vnitra závazná stanoviska k možnosti vycestování žalobců podle § 120a zákona o pobytu cizinců. V nich dospělo k závěru, že vycestování žalobců do Sýrie není možné. Ministerstvo svůj závěr zdůvodnilo tím, že ozbrojený

konflikt v Sýrii, v rámci něhož dochází k závažným porušením lidských práv, představuje pro žalobce nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení.

11. Ještě téhož dne pak byly žalovanou vydány příkazy k propuštění žalobců ze zajištění s odkazem na § 127 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců, tedy že zanikl důvod zajištění.
12. Rozhodnutími ze dne 15. 12. 2020 žalovaná rozhodla o vyhoštění žalobců ovšem s tím, že z důvodu nemožnosti vycestování prozatím nestanovila lhůta pro vycestování.

II. Obsah žaloby a vyjádření žalovaného

13. Žalobci mají v první řadě za to, že žalovaná nijak nezohlednila skutečnost, že na dva nezletilé žalobce, kterým bylo v době zajištění necelých 15 let, se vztahují zvláštní právní záruky z hlediska ochrany dítěte. Žalovaná nijak nezohlednila jejich nejlepší zájem, napadená rozhodnutí jsou proto nepřezkoumatelná. Nadto několik výborů OSN ve vztahu k ČR opakovaně konstatovalo, že zajištění dítěte na sebekrátkší dobu je porušením mezinárodních úmluv. Žalovaná se měla přednostně zabývat alternativami k zajištění, zejména pak umístěním do „nevězeňského“ prostředí v Příjímacím středisku v Zástavce u Brna, v čemž žalobci odkazují na rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 Azs 39/2015 - 56. Ohledně přípustné délky zajištění žalobci odkazují na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, z níž dovozují, že přípustná délka zajištění se počítá na jednotky dní, pokud vůbec je zajištění dítěte přípustné. Česká právní úprava připouštějící zajištění na dobu 90 dní je podle žalobců v rozporu s mezinárodními standardy. Žalobci nakonec v zajištění pobývali celkem 25 dní, čímž došlo k porušení čl. 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.
14. Žalovaný se dále nijak nezabýval otázkou, zda je vůbec možné realizovat účel zajištění, tj. vyhoštění žalobců do Sýrie. Pokud by se tím zabýval, musel by dojít k závěru, že nelze jakkoliv předpokládat, že bude správní vyhoštění možné realizovat. Na návraty do Sýrie je uvaleno mezinárodní moratorium, které ČR respektuje. Jejich navrácení do země původu tak bylo od počátku vyloučeno. Praxe Ministerstva vnitra, které vydává v případě Sýrie negativní závazná stanoviska k možnosti vycestování, přitom musela být žalované známa. I pokud by snad Ministerstvo vnitra rozhodlo v rozporu se svojí praxí, jeví se jako zcela nemožné, že by žalovaná skrze zastupitelské úřady Sýrie byla schopna ověřit totožnost žalobců a nechat pro ně vystavit náhradní doklady. Zajištění podle § 124 odst. 1 zákona o pobytu cizinců je přitom zajištěním za účelem správního vyhoštění. V tomto žalobci odkázali mj. na usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, a rozsudek NSS ze dne 15. 4. 2009, č. j. 1 As 12/2009 - 61, podle něhož musí správní orgány při rozhodnutí o zajištění zvážit, zda je výkon vyhoštění alespoň potenciálně možný. Napadená rozhodnutí se nedostatečným způsobem vypořádávají s otázkou, zda je vůbec možné účel zajištění v praxi naplnit. Návrat žalobců by byl v rozporu se zásadou non-refoulement.
15. Žalovaná ve vyjádřeních k žalobě uvedla, že zajištění již netrvá. Dále zrekapitulovala obsah napadených rozhodnutí. Zdůraznila, že žalobci vstoupili do EU v Řecku, kde ale nepožádali o udělení mezinárodní ochrany a pokračovali ve své cestě. Napadená

rozhodnutí nebyla vydána v rozporu s principem non-refoulement, neboť žalobci nesplňují definici uprchlíka dle Ženevské úmluvy. Žalobci se mohli přestěhovat do stabilní oblasti v rámci své domovské země. Žalobci podle žalované jednali z ekonomických pohnutek, nikoliv z obavy o život. Žalovaná zopakovala svou pochybnost o jejich státní příslušnosti. Žalobu navrhuje jako nedůvodnou zamítnout.

III. Posouzení věci soudem

16. Pokud jde o procesní náležitosti, soud ověřil, že žaloba byla podána včas (§ 172 odst. 2 zákona o pobytu cizinců), osobami k tomu oprávněnými a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Soud rozhodl o žalobě bez jednání v souladu s § 76 odst. 1 s. ř. s. (a též § 172 odst. 5 větou druhou zákona o pobytu cizinců).
17. Napadená rozhodnutí o zajištění se opírají o § 124 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců. Toto ustanovení stanoví: *„Policie je oprávněna zajistit cizince staršího 15 let, jemuž bylo doručeno oznámení o zahájení řízení o správním vyhoštění anebo o jehož správním vyhoštění již bylo pravomocně rozhodnuto nebo mu byl uložen jiným členským státem Evropské unie zákaz vstupu platný pro území členských států Evropské unie a nepostačuje uložení zvláštního opatření za účelem vycestování, pokud
(...)
b) je nebezpečí, že by cizinec mohl mařit nebo ztěžovat výkon rozhodnutí o správním vyhoštění, zejména tím, že v řízení uvedl nepravdivé údaje o totožnosti, místě pobytu, odmítl tyto údaje uvést anebo vyjádřil úmysl území neopustit nebo pokud je takový úmysl zjevný z jeho jednání“.*
18. Rozšířený senát NSS v žalobci odkazovaném usnesení ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 - 150, dospěl k závěru, že *„správní orgán má povinnost se zabývat v řízení o zajištění cizince možnými překážkami správního vyhoštění, předání nebo vycestování tohoto cizince v případech, kdy jsou mu tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo kdy před rozhodnutím o zajištění cizince vyšly najevo. V takové situaci je správní orgán povinen možné překážky správního vyhoštění, předání nebo vycestování cizince před rozhodnutím o zajištění cizince předběžně posoudit a, jak již konstatoval první senát v citovaném rozsudku ze dne 15. 4. 2009, č. j. 1 As 12/2009 – 61, publikovaném pod č. 1850/2009 Sb. NSS, učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění, předání nebo vycestování cizince alespoň potenciálně možné“ (bod 27). Dále uvedl, že „v případě, kdy bude správnímu orgánu již před rozhodnutím o zajištění cizince zřejmé, že by zde mohly být dány důvody znemožňující vycestování cizince ve smyslu § 179 zákona o pobytu cizinců, nebude oprávněn vydat rozhodnutí o zajištění cizince dříve, než si opatří závazné stanovisko Ministerstva vnitra k tomu, zda je vycestování cizince možné (ve vztahu ke správnímu vyhoštění viz § 120a odst. 1 zákona o pobytu cizinců). Ministerstvo vnitra bude v tomto případě povinno vydat toto stanovisko neprodleně tak, aby bylo možné dodržet zmiňované zákonné lhůty pro rozhodnutí o zajištění cizince“ (odst. 30).*
19. NSS k tomu v rozsudku ze dne 3. 6. 2020, č. j. 10 Azs 40/2020 - 36, uvedl, že *„cizince lze zajistit jen tehdy, lze-li předpokládat, že účel zajištění bude naplněn, tj. cizinec bude vyhoštěn během doby, po kterou může trvat jeho zajištění. Zajištění není trestem, ale jen prostředkem k dosažení účelu zajištění. Podmínka tzv. reálného předpokladu dosažení účelu zajištění sice není v zákoně o pobytu cizinců výslovně zakotvena, vyplývá však z čl. 15 odst. 4 směrnice 2008/115/ES1 (tzv. „návratová směrnice“). Správní orgán proto při rozhodování o zajištění*

cizince musí předběžně posoudit, zda je správní vyhoštění alespoň potenciálně možné. Pokud je odpověď záporná, nelze o zajištění cizince rozhodnout“ (odst. 8).

20. V nyní posuzované věci všichni žalobci shodně uváděli, že jsou občany Sýrie, kde probíhá občanská válka. Žalobce J. uvedl, že mu při návratu hrozí smrt kvůli válečnému konfliktu, z bydliště odešel, protože tam probíhaly vojenské nepokoje, oblast byla vybombardována, jeho dům již nestojí, zbytek rodiny se nachází v uprchlickém táboře na pomezí Turecka a Sýrie. Žalobce R. K. uvedl, že celá jeho rodina utekla do uprchlického tábora, protože jejich dům již neexistuje, jejich město bylo vybombardované. Uvedl, že v jeho oblasti se již nebombarduje, protože je celá zničená, v jiných oblastech jsou nepokoje. Sýrii opustil, protože tam nebylo bezpečno. Situaci považoval za nestabilní, uvedl, že přišel o domov s tím, že infrastruktura ani nic dalšího nefunguje. Obdobně vypovídal též žalobce Y. K..
21. Žalovaná k otázce reálného předpokladu realizace vyhoštění ve všech třech případech pouze uvedla, že *„na základě své správní praxe při svém rozhodování předběžně zhodnotil[a] možnosti a realizovatelnost výkonu vyhoštění cizince a dospěl[a] k závěru, že je možné, tedy není vyloučené“*.
22. Takto prázdné zdůvodnění, které nijak nereflektuje tvrzení žalobců, pochopitelně nemůže obstát. Žalovaná nevzala v potaz ani konkrétní tvrzení žalobců, ani obecně nijak nezhodnotila situaci v Sýrii, kde probíhá od roku 2011 občanská válka. Nedostála tak své povinnosti předběžně posoudit, zda je správní vyhoštění alespoň potenciálně možné. V napadených rozhodnutích vůbec nijak nevysvětlila, na základě jakých úvah dospěla k předběžnému závěru, že je v případě žalobců vyhoštění realizovatelné. Napadená rozhodnutí jsou tak tomto ohledu nepřezkoumatelná, přičemž soudu nepřísluší absenci těchto úvah jakkoliv napravovat vlastními úvahami (srov. rozsudek NSS ze dne 25. 6. 2020, č. j. 5 Azs 107/2020 - 46, publ. pod č. 4058/2020 Sb. NSS, odst. 48–52).
23. Žalobní námitka, že se žalovaná nijak nezabývala otázkou, zda je vůbec možné realizovat účel zajištění, tj. vyhoštění žalobců, je tak důvodná. Soud proto přistoupil ke zrušení všech tří napadených rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
24. Soud však současně nevyslovil, že se žalované věc vrací k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Podle rozsudku NSS ze dne 1. 11. 2012, č. j. 9 As 111/2012 - 34, publ. pod č. 2757/2013 Sb. NSS, totiž platí, že *„po zrušení rozhodnutí žalovaného o zajištění stěžovatele je nutno na toto rozhodnutí nahlížet, jako kdyby vůbec nebylo vydáno. Neexistuje tak řízení, v němž by mělo být pokračováno, protože podle § 124 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je vydání rozhodnutí o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění prvním úkonem v řízení. Je-li tedy tento úkon ve formě rozhodnutí zrušen, neznamená to současně, že se věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, jak je ve správním soudnictví obvyklé (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Naopak to z povahy věci, která je značně specifická a vyžaduje urychlené vyřízení, znamená ukončení řízení před správním orgánem, aniž by se tím jakkoli zasahovalo do jeho pravomoci, která byla vyčerpána vydáním původního rozhodnutí“*. Jelikož v této věci soud zrušil rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, které je prvním úkonem v řízení, neexistuje dále řízení, v němž by mělo a mohlo být pokračováno. Proto nebylo možné věc žalované vrátit k dalšímu řízení.
25. Za této situace, a tím spíše, že všichni žalobci byli již ze zajištění propuštěni a dle žaloby se

již nenacházejí na území ČR, se soud pro nadbytečnost nezabýval dalšími žalobními námitkami směřujícími proti rušeným rozhodnutím.

26. O nákladech řízení účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem. Žalobci byli v řízení sice plně úspěšní, nicméně od povinnosti hradit soudní poplatek byli ze zákona osvobozeni [§ 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích]. Zástupcem žalobců není advokát či jiná osoba dle § 35 odst. 2 s. ř. s., tudíž tato osoba nemá právo na odměnu za zastupování (viz např. rozsudek NSS ze dne 2. 3. 2020, č. j. 3 As 394/2019 - 20, bod 15). Ze spisu není patrné, že by žalobcům vznikly jiné, účelně vynaložené, náklady. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 23. prosince 2020

Karel Ulík, v. r.
samosoudce